

Plenum

Onsdag 7.11.2018 kl. 14.04—17.26

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa i syfte att främja mottagande av kortvarigt arbete

Regeringens proposition RP 220/2018 rd

Remissdebatt

Talman Paula Risikko: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet.

För den här remissdebatten reserveras högst 45 minuter. Om vi inte inom den utsatta tiden hinner gå igenom hela talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter under dagens plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade. Om debatten om ärendet däremot avslutas före den reserverade tiden gått ut går vi över till nästa ärende på dagordningen, det vill säga ärende 5.

Debatt

14.09 Sosiaali- ja terveystoimi Pirkko Mattila (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on siis käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle [Hälinää — Puhemies koputtaa] työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi. Tätä uudistusta on odotettu, ja se vähentää niitä huolia, joita keikkatöiden ja osa-aikatöiden vastaanottamisessa on ollut.

Esityksen taustalla on vuosien 2019—2022 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä hallituksen tekemä päätös työllisyyspaketista, erinäisestä joukosta toimia työllisyyden edistämiseksi. Yksi tähän pakettiin sisältyvä hanke on kehittää työn vastaanottamisen kannustimia kehittämällä työttömyysturvan sääntöjä niin, että työttömyysetuuden sovittelevat säännökset eivät toimisi enää esteenä työn vastaanottamiselle.

Jos arvioimme eurojen näkökulmasta, työttömyysetuuden ja osittaisen työllistymisen yhdistelmä on tällä hetkellä kohtalaisen hyvä. Sovittelussa on käytössä suojaosa, eli kuukaudessa voi ansaita 300 euroa, eikä se alenna työttömyysetuutta. Vasta suojaosan ylittävä osa tuloista vaikuttaa työttömyysturvaan, ja silloinkin vain puolet tuosta ylitteestä vähentää kuukaudelta maksettavaa työttömyysetuutta.

Työntekijän arjessa ja julkisessa keskustelussa sovittelu ei kuitenkaan näyttäyty pelkästään myönteisenä, vaikka järjestelmä etuuden määrää koskevan sääntelyn osalta tukeekin työn vastaanottamista. Lyhytkestoisen työn tai osa-aikatyön vastaanottaminen aiheuttaa monelle huolta, ja tämä johtuu siitä, että tällä hetkellä työttömyysturvan sovittelu tapahtuu ansaintaperiaatteen mukaisesti: Jos työ tehdään marraskuussa, siitä saatava palkka sovitellaan yhteen marraskuulta maksettavan työttömyysturvan kanssa. Näin tehdään, vaikka palkka maksettaisiin vasta joulukuun lopussa. Palkkatiedon odottamisesta on usein aiheu-

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

tunut viive siihen, milloin ihminen on saanut sovitellun työttömyysetuutensa, ja palkka on vaikuttanut etuuden määrään jo sellaisena aikana, jolloin se ei ole vielä ollut käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Nyt annetulla hallituksen esityksellä helpotetaan osittaista työllistymistä vähentämällä niitä viiveitä, joita sovitellun työttömyysturvan maksamiseen voi liittyä. Tavoite saavutetaan myös varsin yksinkertaisella keinolla: muuttamalla sitä... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Paula Risikko: Anteeksi, ministeri. — Nyt pyydän rauhoittumaan siellä ja käymään keskustelut salin ulkopuolella. Kuunnellaan, mitä ministerillä on sanomista.

...eli muuttamalla sitä, milloin palkka vaikuttaa. Jatkossa siirryttäisiin tilanteeseen, jossa palkka sovitettaisiin työttömyysturvan kanssa yhteen maksuperusteisesti: jos marraskuun työstä maksettava palkka maksetaan vasta joulukuussa, palkka vaikuttaa joulukuulta maksettavaan työttömyysturvaan ja marraskuun työttömyysturva voidaan maksaa täytenä.

Hallituksen esityksellä ei anneta Kelalle tai työttömyyskassoille uusia tehtäviä. Kyse on uudesta tavasta sovitella palkka yhteen työttömyysturvan kanssa. Muutoksella uudistetaan prosessia, ja tavoitteena on nykyistä helpompi työttömyysturvan ja palkan yhteensovittaminen. Muutos koskeekin sitä, vaikuttaako palkka työttömyysetuuteen sillä työttömyysturvan hakujaksolla, jolla työtunnit tehdään, vaiko sillä hakujaksolla, jona aikana palkka maksetaan. Joka tilanteessahan näillä ei ole edes eroa.

Esityksen tavoitteen, työn vastaanottamisen tukemisen, näkökulmasta aivan keskeistä on se, että työttömyysturvan saajat saavat muutoksesta riittävästi tietoa. Onnistumista ja tavoitteen saavuttamista edesauttaa, että muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan ensi vuoden huhtikuun alusta lukien, jotta Kelalla ja työttömyyskassoilla on riittävästi aikaa varautua muutokseen.

Työllisyyden edistäminen on olennainen tavoite, jotta myös tulevaisuudessa pystymme huolehtimaan hyvinvointivaltiolle kuuluvista vastuista. Sen edistämiseksi tarvitaan lainsäädäntöä, joka tekee osittaisen työn ja työttömyysturvan yhdistämisen toimivaksi kokonaisuudeksi. Tällä esityksellä niin kutsuttu maksuviive siirtyisi historiaan.

Osa-aikatyö on noussut keskusteluun viime aikoina myös siitä näkökulmasta, ettei sitä suinkaan aina tehdä ihmisen omasta halusta, ja osa-aikatoiden määrä näyttää myös lisääntyneen. Näitäkään seikkoja ei ole syytä sivuuttaa.

Nyt tehty muutos on kuitenkin askel oikeaan suuntaan, ja taustalla on se tavoite, ettei palkasta tulisi ihmisille lisää huolta.

Puhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään puhujalistaan.

14.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kävimme eilen salissa pitkään keskustelua siitä, miten talous on nyt hyvällä kasvu-uralla. Työllisyys on parantunut ja työttömyys on helpottanut, mutta meillä on edelleen se noin 250 000, ehkä jonkin verran enempiäkin, työttömänä olevia ihmisiä. Työtä on kuitenkin tarjolla entistä enempi, myös lyhyitä keikkatöitä, ja meillä on ollut selkeä ongelma tässä tilanteessa: työttömien ei ole kannattanut ottaa kaikkea työtä vastaan, tai he eivät ole uskaltaneet ottaa työtä vastaan. Tilannehan on ollut se, että työ on tehty tässä kuussa, jokin lyhyt keikkatyö, palkka on tullut vasta ensi kuussa, mutta samaan aikaan kuitenkin työttömyysturvaa on leikattu siltä kuulta, jolloin se työ on tapahtunut, vaikka vuokrat ja muut menot ovat pysyneet. Tässä on ollut ihan selkeä

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

kannustinloukku. Kiitokset ministeri Mattilalle ja ministeri Lindströmille siitä, että tämä ongelma nyt korjataan. Voi kysyä, miksiköhän tätä eivät ole jo edelliset hallitukset korjanneet. [Pia Viitasen välihuuto]

Työttömyysturvalain muutos on siis erittäin tervetullut. Helpotetaan työttömyysturvan ja keikkatyön yhdistämistä, eli lyhytkestoisen työn vastaanottaminen helpottuu, kun palkka vähentää työttömyysturvaa vasta palkanmaksukuukautena eikä työntekokuukautena. Sovittelu siis siirtyy tämän uudistuksen jälkeen niin sanotusta ansaintaperiaatteesta maksuperiaatteeseen. Tämä on enemmän kuin tervetullut juttu ja auttaa montaa työtöntä saamaan vähän työtä, pääsemään näyttöjä antamaan ja toivottavasti siitä kiinni sitten pysyvämpäänkin työn syrjään.

14.15 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden parantaminen on hallitusta ja oppositiota yhdistävä päämäärä, se on työmarkkinaosapuolia yhdistävä päämäärä ja se on päämäärä, jonka jakavat niin talouskasvun tavoittelijat kuin hyvinvoinnin ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoittelijat. Tästä päämäärästä me olemme harvinaisen yksimielisiä, mutta keinot, joita hallitus on tähän päämäärään päästäkseen toistaiseksi käyttänyt, ovat sitä vastoin jakaneet näkemyksiä. Niissä on painottunut liiaksi pakko ja painostus, negatiiviset kannusteet positiivisten sijaan. Hyvä huono esimerkki on ollut hallituksen toimeenpanema aktiivimalli, jonka painopiste oli suoraan sanottuna etuuksien leikkaamisessa.

Nyt käsittelyssä oleva esitys työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi on ilahduttavalla tavalla selkeästi positiivisempi toimenpide. [Oikealta: Oho!] Sen kannusteet ovat kaikkien kannalta myönteisiä. Tärkeintä tietysti on, että siirtyminen maksuperusteiseen sovitteluun on edullinen lyhytkestoista työtä vastaanottavan ihmisen toimeentulon kannalta. Työkeikka ei saa johtaa toimeentulon kannalta välttämättömien työttömyysturvaetuuksien viivästymiseen. Kolmikantaisesti valmistelussa lakiesityksessä on ymmärretty, ettei pienituloisella ihmisellä ole säästöjen puskuria, jolla selvittäisiin odotusajan yli. Lyhytkestoisten töiden vastaanottamisen helpottaminen parantaa työttömien asemaa myös pitemmällä tähtäyksellä. Päämääränä pitää tietysti olla kokoaikainen työ, joka riittää elättämään ihmisen. Kuitenkin reitti tähän helpottuu, jos tuntuma työelämään pysyy edes keikkatöiden avulla.

Arvoisa puhemies! Valtaosa työssäkävivistä suomalaisista tekee kokoaikaista työtä toistaiseksi voimassaolevien työsuhteiden varassa. Vakiintuneen kokoaikatyön osuus ei ole viime vuosikymmenenä vähentynyt, ja sen pitäminen tavoitteena on siis tulevaisuudessakin edelleen perusteltua. Silti on myös hyvä, jos myös lyhytkestoisen työn vastaanottamista helpotetaan ja myös sen työn arvo ymmärretään.

Hallitus ja sen kanssa yhteistyötä tehneet työmarkkinaosapuolet ansaitsevat tästä esityksestä perustellusti tunnustuksen.

14.17 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mukava kuulla, että tämä hallituksen esitys herättää kannatusta salin molemmilla laidoilla. Ja kyllähän tämä itse asiassa onkin erittäin tärkeä asia liittyen paitsi byrokratian purkuun myös niihin päätöksiin, joilla hallitus on pyrkinyt työllisyyttä edistämään. Kun puhutaan työn murroksesta ja siitä, miten työelämä muuttuu kovastikin ja toisaalta mitä kaikkia uusia mahdollisuuksia se tuo tullessaan, niin silloin on erittäin tärkeää, että kaikenlaista työtä olisi aina järkevää ottaa vastaan ja työntekijä saa ansioista suurimman osan.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

Tilanne valitettavan usein on se, että ihminen kokee kovin vaikeaksi ottaa vastaan päättyötä. Tänäaun julkaistun tutkimuksen mukaan, joka liittyy itse asiassa keskustajohtoisen hallituksen liikkeelle laittamaan Toimi-hankkeeseen, jossa puolueet laidasta laitaan ovat mukana työstämässä tulevaisuuden sosiaaliturvaa, Kelan palveluneuvojilta oli kysytty, miten he kokevat ongelmat, ja muistaakseni yli 70 prosenttia Kelan asiakaspalvelijoista koki, että järjestelmässä on ongelmia. Jos he pääsisivät sitä suoraan peukaloimaan, niin he tekisivät siitä yksinkertaisemman. Elikkä on tärkeää, että näitä kohtia on nyt tunnistettu ja niitä on lähdetty lainsäädännössä purkamaan.

Se, että viime vaalikaudella tuli 300 euron suojaosa, oli tietenkin erittäin merkittävä asia, ja täytyy toki muistaa, että sen suojaosan jälkeenkin tienatuista tuloista ainoastaan puolet vaikuttaa siihen työttömyysetuuteen. Tähänhän tulee tietenkin vielä muutoksia sikäli, että ensi vuoden alusta, kun tulorekisteri astuu voimaan, se varmasti auttaa vielä entisestään sovitellun päivärahan helpottamista ja siihen liittyvän byrokratian vähentämistä. Uskon, että tulevaisuudessa ihmiset pystyvät kyllä seuraamaan toivon mukaan omilta applikaatioiltaan, miten heidän etuutensa ovat kehittyneet, mikä niiden maksupäivä on, miten on tehnyt työtunteja, ja sitä kautta tästä järjestelmästä tulee huomattavasti yksinkertaisempi.

Tämä auttaa myös erittäin paljon rajatyöntekijöitä. Jos vaikka miettii, että meillä on Pohjois-Suomessa ihmisiä, jotka työskentelevät niin Ruotsiin kuin Norjaan, joissa ei ole vastaavanlaista sovitellun päivärahan järjestelmää, niin tämä auttaa kyllä myös meidän rajatyöntekijöitämme seuraamaan paremmin tulojaan, etenkin aloilla, joilla on sesonginomainen työvoiman tarve. Jos miettii vaikka matkailualaa tai työpaikkoja, joissa on hetken aikaa vuodesta paljon töitä ja toisena aikana ei ole, niin kuitenkin kaikki työt olisi järkevä saada tehtyä. Tämä kyllä osaltaan helpottaa sitä, joten myös minun puolestani kiitoksia esitteleville ministereille siitä, että tämä on vihdoin saatu tänne täysistuntoon.

14.20 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin hyvä uudistus, sillä tämä vähentää työnhakijan epävarmuutta lyhytkestaisen ja osa-aikaisen työn vastaanottamisessa. Esityksen mukaan palkkatulo soviteltaisiin yhteen työttömyysetuuden kanssa silloin, kun palkka maksetaan.

Myös lausuntokierroksella lakiesitykseen suhtauduttiin pääasiassa myönteisesti, mutta lausuntokierroksella osa lausunnonantajista huomautti siitä, että työssäoloehdon ja aktiivisuuden seuranta säilyy jatkossakin ansaintaperusteisena. Järjestelmä tulee tältä osin olemaan jatkossakin vaikeaselkoinen sekä etuuden saajalle että sen maksajalle. Mitä ministeri vastaa tähän kritiikkiin? En tosin kerinnyt tarkistamaan, onko tätä muutettu, mutta luin näistä lausunnoista tällaisen kritiikin ja toivoisin, että ministeri kommentoisi tähän kritiikkiin.

Lisäksi ajattelin mielessäni, eikö pätkätyöntekijöille voisi säätää palkan maksamisen välittömästi, kun työ loppuu eikä seuraavasta keikasta ole sovittu tai sitä ei ole merkattu työvuorosuunnitteluun. Ajattelin nimenomaan, eikö digiaikana asian voisi hoitaa joustavammin ja nopeammin.

14.22 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä todellakin on erittäin myönteinen esitys, ja yhdyn näihin kysyjiin, jotka pohtivat, eikö tätä olisi voitu jo aikaisemminkin toteuttaa.

Varmasti yksi tämän esityksen keskeisiä tavoitteita on se, että valmistaudutaan kansallisen tulorekisterin tuloon ja käyttöönottoon, joka toteuttaa oikea-aikaisuutta tulojen kir-

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

jaantumisen suhteen, mikä sitten myös tukien ja etuuksien kannalta muodostaa tilanteen, jossa henkilö ikään kuin reaaliajassa näkee, mikä hänen tulojensa ja tukiensa suhde on, ja tällä on paljon hyviä vaikutuksia. Tämä kannustaa työn vastaanottamiseen, joka on ollut se keskeinen kysymys siinä, miten ne ihmiset, jotka tuolla reservissä ovat, saataisiin takaisin työelämään. Oma seuranta paranee ja helpottuu. Ymmärrettävyys paranee. Moni pohtii, mikähän asia mahtaa vaikuttaa mihinkin, ja nyt tämän kautta tähänkin tulee selkeyttä. Ja ehkä sitten kaikista isoimpana asiana pitkällä juoksulla on se, että oma elämänhallinta paranee.

Joten ei muuta kuin kiitoksia tästä hyvästä esityksestä. [Jukka Gustafsson: Kestääkö ministeri kaikki kehut?]

14.23 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Työttömyysturvalain muuttaminen lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi on osa pitkäkestoista ja pitkäjänteistä työtä sen eteen, että työn vastaanottaminen aina olisi kannustavaa ja kannustettavaa, ja siksi tätä voi hyvin helposti tukea.

Viime hallitus otti käyttöön 300 euron suojaosan pätkätöitä ja tilapäistöitä vastaanottaville ja työttömyysturvaa nauttiville, ja tämä on siihen selkeä jatkumo. Kannattaa muistaa, että työn kuva Suomessa on muuttumassa. Vaikka kokoaikatoita tekee edelleenkin suurin osa, siitä huolimatta osa-aikatoita teki viime vuonna jo yli 350 000 suomalaista. Sen lisäksi meillä on 180 000 yksinyrittäjää mutta myös jo yli 80 000 kevytyrittäjäksi luokiteltavaa ihmistä, jotka seikkailevat erilaisten yrittäjätoimien, hankkeiden, projektien, työttömyyden mutta myöskin työnteon välimaastossa, ja tämä muutos ja kehitys tukee ehdottomasti heitä.

Tulorekisterin avulla toivon mukaan saamme tämän toteutumaan hyvin selkeästi ja joustavasti, ja nyt kun ministerit ovat paikalla, haluaisinkin kysyä tästä tulorekisteristä ja siitä, onko se valmistumassa ajoissa. Onko lähtökohta se, että se saadaan toimimaan heti lähtömetreiltä alkaen, kuten suunniteltu on, sillä aikamoisia odotuksia tulorekisterin tulemiseen olemme jo täällä luoneet?

14.25 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää molempia ministereitä hyvästä esityksestä. Tämän hallituksen työllistämislinjaukset ovat vakuuttavia, ja 115 000 työpaikkaa ei todellakaan ole tullut itsestään, vaikka joka kohdassa olemme saaneet kritiikkiä, kun työllistämisen esteitä on purettu. Koeaika on pidennetty, takaisinottovelvoitetta lyhennetty, määräaikaista työsuhteita joustavoitettu, pitkäaikaistyöttömän saa palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman perusteltua syytä, nuoriin panostettu ja annettu käytännön ohjeistamista, nollatuntisopimuksiin luotu reilut pelisäännöt sekä opiskelua, osa-aikatyötä ja keikkatyön tekemistä päivärahalla helpotettu. Aina on tullut kritiikkiä, mutta tämä kaikki on kantanut.

On hienoa, että nyt vielä voimme tehdä toimia, jotka edelleenkin kannustavat lyhytkestoisen työn vastaanottamista. Mutta kyllähän haaveena olisi, että joku päivä tämä järjestelmä olisi sellainen, ehkä tulorekisterinkin avulla, että yksinkertaisesti silloin kun ihminen on töissä, hän saisi palkkaa, ja kun hän on työtön, hän saisi työttömyyspäivärahaa.

Meidän työelämämme ja yrittäjäysselämämme, kuten tuossa edustaja Järvinenkin juuri kuvasi, muuttuu koko ajan, ja olisi hyvä pystyä yhdistämään erilaisia muotoja, osa-aikayrittämistä, osa-aikatyötä. Toivoisin, että entistä helpommin eläkkeeltäkin pääsisi työelämään takaisin mukaan. Nythän kynnyks on tällä hetkellä niin iso, että jos esimerkiksi

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

mielenterveysongelmien vuoksi on joutunut eläkkeelle ja kokisi, että olisi ehkä kuitenkin mahdollista palata työelämään, aika moni jättää palaamatta sen takia, että se kynnys siinä on liian iso.

Mutta kaiken kaikkiaan kiitos hyvästä työstä.

14.27 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on monta kertaa keskusteltu ja monissa puheenvuoroissa kannettu huolta siitä, että työn pitää olla aina kannattavampaa kuin työttömänä oleilun. Monissa puheenvuoroissa on myöskin pohdittu sitä, että meillä on työmarkkinoillamme ihan selvä ja selkeä kohtaanto-ongelma. Samaan aikaan on työtä vailla olevia ja yrityksiä, jotka ovat vailla työntekijöitä. Tämä on syytä tunnustaa, tämä on fakta.

TE-keskusten henkilökunta yrittää parhaansa mukaan osoittaa työpaikkoja niitä tarvitseville, mutta saamani tiedon mukaan meillä on kuitenkin varsin paljon sellaisia yrittäjiä, joilla ei ole tietoa kaikista TE-toimiston tarjoamista palveluista. Työtä tarjoavat eivät edes tiedä, mitä kaikkea TE-toimiston palvelulistalta löytyy, eivätkä näin ollen edes osaa etsiä ja hyödyntää täysimääräisesti kaikkia TE-toimiston tarjoamia palveluja. Kun ministeri on paikalla, niin kysynkin ministeri Lindströmiltä: Onko tällainen ongelma tiedostettu, ja jos on tiedostettu, niin mihinkä toimiin on ryhdytty? Onko siihen jo reagoitu?

Ja toinen asia. Monta kertaa kuulee myös väitteen, että TE-toimistojen rahoja on leikattu niin, että toimistot eivät enää kykene riittävästi palvelemaan asiakkaitaan. Kysyn ministeri Lindströmiltä: Mikä on tällä hetkellä TE-toimistojen rahatilanne? Missä määrin hallitus on kohdentanut varoja TE-toimistojen palvelujen ylläpitämiseen? Onko varoja riittävästi?

Arvoisa puhemies! Tässä lähetekeskustelussa olevassa lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia niin, että keikka- tai osa-aikatyön palkkatulot ja työttömyysetuus on helpompi sovittaa keskenään. Tämä ei ole askel, vaan tämä on loikka, loikka oikeaan suuntaan, ja tämä on nimenomaan erinomaisten ministeriemme aikaansaannosta. Kiitän ministereitä tästä hyvästä lakiesityksestä, ja, arvoisa puhemies, kannatan lämpimästi lakiesitystä.

14.29 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tämäkin esitys liittyy hallitusohjelman suureen kuvaan. On kolme tärkeätä asiaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan turvaamisessa: työllisyysaste, työllisyysaste, työllisyysaste. Siihen tarvitaan pienempiä ja isompia toimia. Olen laskenut, että näitä toimia on kaiken kaikkiaan ainakin 60—70 tullut hallitukselta. — Ehkä se luku voi olla liian pieni, ehkä ministeri Lindströmillä on parempi rekisteri tältä osin.

Toinen hallitusohjelman strateginen alue liittyy myöskin tähän: uudet toimintatavat. Siinä linjattiin tämä tulorekisteri, jota on ennenkin valmisteltu. Se pitää Suomessa saada aikaan, ja se mahdollistaa nyt myöskin tämäntyyllisiä ratkaisuja. Tämä työttömyysturvan uudistaminen lyhytkestoisen työn takia on tärkeää, ja siinä on muitakin hankkeita, muun muassa yrittäjäpuolison työttömyysturva, joka on ollut erityisen iso epäkohta. Meidän täytyy löytää varsinkin nuorille väyliä työhön ja sitä kautta, totta kai, pitkäaikaiseen pysyvään työsuhteeseen, ja siinä tarvitaan myöskin näitä vähän pienempiä toimia, niin kuin tässä on, sinällään tärkeä toimi.

Julkisuudessa ei ymmärretä tätä hallituksen työllisyyslinjaa riittävästi. Sitä ehkä vähän tuolla maailmalla trollataankin, mutta minusta on tärkeää, että tämä suuri kuva säilyy

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

ja mennään eteenpäin, koska millään muulla tavalla suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ei turvata. Pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida eteläeurooppalaisella työllisyysasteella turvata.

14.31 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Tämä on kokonaisuudessaan positiivinen esitys. Tämä parantaa työttömän asemaa saada ensin lyhytkestoista, mutta myöhemmin myös kokoaikaista työtä, koska jokainen työsuoritus parantaa työttömän työmarkkina-asemaa. Tämä lisää osa-aikaisten, lyhytkestoisten ja 300 euron suojaosan jälkeisten työtilaisuuksien kannattavuutta työttömälle. Myös byrokratia tässä vähenee. Kansallisen tulorekisterin tietosisällön käytettävyydessä ja sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa tämä on erinomainen työkalu. Yhdessä tulevan tulorekisterin positiivisten työllisyysvaikutusten kanssa tämä esitys on erittäin kannatettava.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi meidän täytyy tehdä alueellinen kokonaisarviointi kaikkien työikäisten työllistämiseksi.

14.32 Simon Elo sin: Arvoisa rouva puhemies! Tällaisina talousaikoina, mitkä viimeiset kolme vuotta Suomessa ovat olleet, välttämättä sosiaali- ja terveysministerin tehtävä tai työministerin tehtävä ei ole sieltä helpoimmasta eikä aina kiitollisimmasta päästä, mutta sitäkin tärkeämpi, kun on onnistuttu, ja tämä hallitus näiden ministereiden johdolla näissä kysymyksissä on onnistunut. Ei tarvitse katsoa kuin työllisyysastetta ja työllistymistilannetta, niin sen näkee — jopa punainen, ei tarvitse edes sinisiä laseja siihen ottaa.

Tämä muutoshan on melko tekninen, mikä tässä nyt on pöydällä, mutta kuitenkin hyvin tarpeellinen ja erityisesti siinä suhteessa, että — niin kuin tässä aikaisemmin edustaja Laukkanen totesi — valmistaudutaan tähän kansallisen tulorekisterin käyttöönottoon. Lyhytkestoisen työn vastaanottaminen helpottuu, keikkatyö tulee kannattavammaksi, ja tämä myös helpottaa työn ja palkkatulojen ennakkointia. Myös se on erittäin tärkeää. Ihmisille kaikkein eniten ikävää oloa aiheuttaa se, jos tuntee olonsa epävarmaksi, ja tämä auttaa myös siinä suhteessa. Kysynkin ministeriltä, kun edes demarit eivät tätä näytä vastustavan: onko missään vaiheessa kukaan taho tätä esitystä vastustanut?

14.33 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan maksukäytännössä olisi vieläkin yksinkertaisempi ja toimivampi käytäntö: siirryttäisiin ennakkomaksukäytäntöön. Silloin kun työaika ja työtulot vaihtelevat, pidettäisiin kiinni normaalimaksujaksosta, mutta maksettaisiin ennakoidusta työttömyysturvamaksusta 80 prosenttia kättäsummana ihan normaalirytmien mukaan ja 20 prosenttia jätettäisiin sisään odottamaan sitä aikaa, kun kaikki tositteet siitä tehdystä työsuhteesta on saatu, eli loppuosa täsmäytettäisiin myöhemmin. Tämä olisi kauhean toimiva järjestelmä. Se ei lisäisi tietokoneaikana kassojen tekemää työtä, odotusajat lyhentyisivät, virheellisiä päätöksiä tehtäisiin entistä vähemmän. Tässä ei olisi myöskään maksajalla taloudellisia riskejä, koska osa siitä muuten maksettavasta työttömyysturvasta olisi odottamassa sitä aikaa, kun kaikki tositteet on saatu.

14.34 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Olisin nyt oikeastaan kysynyt, kun siellä ovat sosiaali- ja terveysministeri ja työministeri paikalla, muutamaan tähän liittyvään problematiikkaan vastausta.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

Kevytyrittäjyyteen ja pätkätyöhön tuli vuoden alusta muutos siten, että voi neljä kuukautta kokeilla tätä kevytyrittäjyyttä. Tämä on hieno ja erittäin kannatettava asia.

Eräs henkilö Hyvinkäältä oli minuun yhteydessä. Hän on ajatellut tämmöistä kevytyrittäjäksi lähtemistä. Hän on ansiosidonnaisella päivärahalla, tekee välillä keikkatöitä myöskin, ja hän oli sitten selvittänyt tätä tilannetta. Hänelle oli työvoimatoimistosta sanottu, että sitten jos/kun hän mahdollisesti palaa ansiosidonnaiselle päivärahalle, jos se yritystoiminta ei lähdekään liikkeelle, niin hänen ymmärtääkseen ansiosidonnainen päiväraha sitten laskisi määrältään. Tietysti juuri näihin työllistyvyyden kannustumiin vaikuttaa, mikä se päivärahan suuruus on, jos ei se onnistukaan. Ja sitten hän oli kysellyt siitä neljän kuukauden ajan jälkeisestä ajasta, ja hän kertoi minulle, että ainakin tässä yhteydessä oli sanottu, että ei meillä nyt lähtökohtaisesti tulkita sitä muuksi kuin päätoimiseksi, vaikka ne tulot olisivat kuinka pienet. Tässäkin on yritteliäs ihminen, ja hän nyt sen kanssa jäi sitten vähän pohtimaan. No, hän nyt ehkä myös toista kautta sitten saa jotakin lisää.

Tämä samainen yrittäjä yritti sitten tuottaa kuntoutuspalveluita, terapiapalveluita. Meillä on Keski-Uudenmaan sote-palveluissa tämmöisiä pilotteja, ja häneen itse asiassa oltiin yhteydessä sieltä ja kysyttiin hänen palveluitaan, kun näitä hänen tuottamiaan palveluita ei juuri ole Uudellamaalla hirveästi tarjolla — tämä on hevosterapiaa, sanon sen, että ymmärrätte, että niitä tarjoajia ei ole paljon — mutta nyt se kaatuukin siihen, että hänellä ei ole Y-tunnusta. Ukko.fi ei kuulemma käy, vaikka Ukko.fi ottaa kaikki lakisääteiset maksut; täytyy olla ehdottomasti Y-tunnus. Toisaalta meillä nyt sitten tätä kevytyrittäjyyttä hirveästi markkinoidaan ja todetaan, että nyt on hyvä, ei tarvitse olla toiminimeä eikä Y-tunnusta, että voit toimia tällä tavalla, ja joskus voi olla tarkoituksenmukaistakin, että siinä on tämmöistä tietynlaista freelanceyrittäjyyttä, kun esimerkiksi ollaan välillä muualla ansiotyössä. Että olisi tärkeää juuri tämä, että olisivat joustavia nämä systeemit.

Tämä on nyt ollut ongelma. Minä laitoin ministeri Saarikollekin kirjallisen kysymyksen siitä, tuleeko tämä myös sote-uudistuksessa olemaan näin ja miten nämä pienet ja keski-suuret yrittäjät, tämäntyyppiset, pääsevät sitten mukaan, pitääkö heidän nyt sitten... Se Y-tunnus ei tee ketään autuaaksi. Esimerkiksi talousrikollisuus tai joku muu epäselvyys ei poistu sillä, että on Y-tunnus. Olisin kysynyt tätä asiaa ja sitten siitä, mitä aluksi totesin: tietääkö ministeri, miten tuo ansiosidonnainen päiväraha lasketaan siinä vaiheessa?

14.37 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Eilen tässä salissa kehuttiin valtiovarainministeri Petteri Orpon johdolla noudatettua talouspolitiikkaa, joka on johtanut siihen, että työllisyys on voimakkaasti parantunut maassamme ja työttömyys on vähentynyt. Kyse on hallituksen osalta ennen kaikkea omaksutusta työn linjasta, jolla työnteon ja yrittäjyyden verotusta pyritään keventämään ja työnteon ja yrittäjyyden edellytyksiä muutoinkin kohentamaan.

Tämän yleisen talouspolitiikan lisäksi on lukuisia yksittäisiä toimia, joilla työllisyyttä on onnistuttu edistämään. Edustaja Kalmari niistä luetteli muutaman, ja edustaja Ala-Nissilä oli laskenut, että niitä olisi noin 70. Yhteistä näille erillisille, yksittäisille pienemmille toimille on ollut se, että yleensä niitä on vasemmisto-oppositio eli demarit, vihreät ja vasemmistoliitto vastustanut. Tällä kertaa onneksi on toinen tilanne.

Arvoisa puhemies! Työnteon tulee aina kannattaa. Sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, pitää tienata enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene. Usein näissä tilanteissa on kyse kannustinloukuista, eli osallistumalla työhön, vaikkapa nyt keikkatyöhön tai osa-aikaiseen työhön, ihminen kokee, että hänen taloudellinen tilanteensa ei

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

parane tai ei juurikaan parane siihen nähden, että hän saa työttömyyskorvausta ja muuta sosiaaliturvaa. Näiden varsinaisten kannustinloukkujen lisäksi meillä tunnetaan valitettavan hyvin myös nämä niin sanotut byrokratialoukut, eli ihminen kokee ihan perustellusti, että jos hän ottaa jonkun keikkatyön vastaan, niin voi tulla tällaisia välitiloja, joissa palkka ei vielä ole tullut mutta ei myöskään enää saa työttömyysturvaa. Tai sitten ainakin ihmisellä on epävarmuutta siitä, miten tulonsiirtojen ja palkan osalta tämän keikkatyön johdosta käy.

Tällä esityksellä nyt sitten näitä byrokratialoukkuja puretaan ja työntekoa myös tässä mielessä kannustetaan. Tämä on erittäin hyvä esitys, ja uskon, että se, kuten tämä lähetekeskustelukin osoittaa, tulee saamaan täällä hyvin yksimielisen tuen.

14.40 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvin peilattu niitä toimia, joita on tehty jo edellisellä kaudella ja nyt tämän myötä myös tällä kaudella työn vastaanottamisen edistämiseksi. Ehkä siksi on hyvä sanoa muutama sananen myös siitä, mitä tulee tehdä jatkossa.

Tulorekisteristä odotamme kaikki paljon, mutta ilman muuta se seuraavan, tulevan hallituskauden suurin operaatio tulee olemaan sosiaaliturvan kehittämisessä ja muuttamisessa. Kun me kaikki haemme ja haluamme ja myös moneen kertaan olemme sanoneet, että me haluamme sosiaaliturvajärjestelmästäme yksinkertaisemman kuin mitä se nykyään on, kannattaa muistaa, että ei kukaan siitä ole monimutkaista nytkään halunnut. Kyse on ollut siitä, että olemme yrittäneet pitää huolen siitä, ettei yksikään suomalainen tippuisi mihinkään väliin, pilkkujen välimaastoon. Sen takia sosiaaliturvaa on korjattu ja paranneltu monia kertoja ja siitä on tullut monimutkainen. Jos me tähtäämme yksinkertaiseen sosiaaliturvajärjestelmään, se tarkoittaa valitettavasti käytännössä sitä, että yhä useampi suomalainen tipahtaa johonkin välimaastoon. Sen takia se ei ole kovin helppo tehtävä.

Toinen asia on se, että me poliitikot aina sanomme — ja niinhän meidän täytyy sanoa — että haluamme, että työnteko on aina kannustavaa ja että työnteko olisi aina kannattavaa. Valitettavasti sekin on vain puoli totuutta asiasta, sillä esimerkiksi tällä hetkellä efektiivinen marginaaliveroaste on todella suuri isolla tuloluokalla eli aina 1 500 euroa kuukaudessa 2 600 euroon kuukaudessa tienaa-ville ihmisille. Heillä saattaa lisäansioista mennä vero- ja jopa 90 prosenttia.

Jos emme yhteisesti saa tulevasta sosiaaliturvajärjestelmästä yksinkertaista, niin toivon, että saisimme ainakin tämän efektiivisen marginaaliveroasteen tipautettua esimerkiksi 70 prosenttiin, mikä tarkoittaisi sitä, että aina, kaikissa tilanteissa, lisätyötä tekemällä ihmiselle jäisi käteen ainakin 30 prosenttia niistä lisäansioista. Se olisi jo huomattava parannus tähän nykyjärjestelmään. Koska uusi järjestelmä tulee olemaan monimutkaisen pitkäkestoisen työn takana ja vaikea tehtävä, toivon vilpittömästi, että siihen saadaan parlamentaarinen ryhmä, jota olisi kaivattu jo tähän sote-työhön.

14.43 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Työnteon kannattavuuden parantaminen on todella tärkeää tänä päivänä, kun työelämä on muuttunut entistä silppuisemmaksi: on erilaisia pätkätöitä ja osa-aikatyötä. Se, että saamme työttömille työtä, on äärimmäisen tärkeää ja parasta sosiaaliturvaa työttömille.

Perusturva ja toimeentulo on ihmisille keskeistä. Pelko siitä, että etuudet heikkenevät itseltä ja perheeltä, lamaannuttaa työnhakua ja heikentää työn vastaanottamista. Tämä hallituksen esitys lyhytkestoisen työn vastaanottamisen helpottamisesta on erittäin tervetullut ja kannatettava. On tärkeää, että työttömyysturva joustaa näissä tilanteissa eikä katkea.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

Jo viime kaudella käyttöön otettu työttömyysturvan suojaosa, 300 euroa, on laajasti edistänyt työttömien työllisyyttä ja on otettu kiitollisena vastaan. Myös kansallinen tulorekisteri on jatkossa yhä tärkeämpi, jotta voi reaaliaikaisesti seurata tuloja ja yhdistää eri tulolähteitä. Pienyrittäjän aseman turvaamiseksi hallitus ei ole mielestäni tehnyt riittävästi töitä, vaikkakin kevytyrittäjyyden kokeilun edistäminen on tärkeä toimi. Sen edistämiseksi toivoisin myös lisätoimenpiteitä.

Hallituksellahan on ollut perustulokokeilu: 2 000 onnekasta pitkäaikaistyötöntä on saanut perustuloa, ja mediasta olemmekin lukeneet, että pitkäaikaistyöttömät ovat voineet huoletta perustaa yrityksen tai tehdä osa-aikatyötä tai vapaaehtoistyötä pelkäämättä, että tämä etuus heiltä menee ja toimeentulo kaikkoo. Olisi todella kiinnostavaa kuulla ministereiltä, minkälaisia ajatuksia perustulokokeilu ja sen tulokset ovat teissä herättäneet, mitä olette kuulleet väliraporteista ja minkä suuntaisia suunnitelmia olisi jatkossa edetä. Perustulon kaltainen malli on juuri se, joka vähentää byrokratiaa mutta edistää ihan jokaisen ihmisen osallisuutta ja työntekoa tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa vielä esiin työkyvyttömyyseläkkeellä olevat. Moni nuorikin ihminen on ajautunut työkyvyttömyyseläkkeelle, vaikkapa mielenterveysongelmien vuoksi, ja olisi hirvittävän tärkeää, että he näkisivät tässä paluumahdollisuuden työelämään, että olisi mahdollisuus yhdistää työkyvyttömyyseläkettä ja sosiaaliturvaa. Onko tällaisia toimenpiteitä hallituksessa suunnitteilla?

14.45 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä yksittäinen hallituksen esitys on sinänsä kannatettava, mutta valitettavasti näistä kaikista nykyhallituksen toimista, jotka liittyvät työmarkkinoihin, ei voi sanoa samaa. Onneksi sentään yleislakon uhka on nyt väistynyt toistaiseksi, kun hallitus perääntyi irtisanomislakiesityksestään. Arvoisa työministeri Lindström, voisitteko harkita jatkossa kannustavia toimenpiteitä keppilinjan sijaan? Esimerkiksi tämä viime vaalikaudella käyttöön otettu työttömyysturvan suojaosuus 300 euroa: sen rajaahan voitaisiin hieman nostaa. Se on selvästi kannustanut työttömiä töihin ja olisi heille myös selkeä merkki paremmasta ja kannustava esitys erilaisten aktiivimallien jälkeen.

Toinen kysymykseni työllisyyden hoitoon liittyen on se, voisiko työministeri antaa vielä jatkoaikaa hyvin sujuneelle ja onnistuneelle työllisyys- ja yrityspalvelukokeilulle, josta on esimerkiksi Pirkanmaalla saatu erittäin hyviä kokemuksia. Pitkäaikaistyöttömät ovat työllistyneet maakunnassamme, ja myös muilla alueilla Suomessa kokemukset ovat olleet hyvinkin samansuuntaisia. Kokoomuksen pitkäaikainen edustaja Arto Satonen, entinen varapuhemies, on tehnyt tätä asiaa koskevan lakialoitteen, joka on saanut laajaa kannatusta yli puoluerajojen, itsekin olen sen allekirjoittanut. Tämä aloite koskee nimenomaan työllisyys- ja yrityspalvelukokeilun jatkamista kahdella vuodella eteenpäin. Toivoisinkin, että hallitus voisi vielä tässä asiassa tulla vastaan, ja tämä sama toive on tullut myös kunnilta, jotka joutuvat nyt nopeasti, pikapuoliin lopettelemaan tämän kokeilun täytäntöönpanoa. Ja maakuntauudistushan siirtyy vähintään kahdella vuodella eteenpäin, joten hyvin olisi vielä aikaa.

Puhemies Paula Risikko: Koska tähän kokonaisuuteen oli varattu vain se 45 minuuttia, teemme niin, että otamme nämä puheenvuorot, jotka nyt ovat pyydettyinä, Pirttilahti, Torvinen, Zyskowiec ja Hoskonen, sen jälkeen ministereitten lyhyet puheenvuorot, ja kaikki loput puheenvuoropyynnöt siirtyvät sitten sinne listan loppuun.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

14.48 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Saviolle: hallitus ei ole perääntynyt irtisanomislainsäädännöstä, vaan sitä jalostetaan yhdessä kolmikannassa, ja siellä on päästy hyvään tulokseen, jota tällä hetkellä kaikki ammattiliitot ja -järjestöt ovat eteenpäin viemässä.

Arvoisa puheenjohtaja! Sipilän hallituksen toimesta keväällä 2018 lähdettiin tekemään työllisyyspakettia vuosille 2019—2022. Siinä on todellakin ainakin noin kymmenen ohjelmaa ja monia kymmeniä erilaisia toimenpiteitä. Kiitän ministeri Lindströmiä ja ministeri Mattilaa, että näitä on tuotu tänne saliin hyvin tehokkaasti ja hyvinkin, sanotaan, hyvällä valmistelulla omasta mielestäni. Lisäksi vielä keskustelu on salissa ollut hyvää. Loppupeleissä aina on oltu työttömän tai yrittäjänkin asialla täällä.

Tässä esityksessä on todella hyvä puoli se, että tullaan tähän tulorekisteriasiaan ensin ja tullaan keventämään myös byrokratiaa. Kaikkein tärkeintähän on, kun keskustellaan työttömyyden, työllisyyden ja yrittäjyyden ja myös opiskelun välisestä maastosta, että tähän maastoon saadaan selviä apuja työllistyvän näkökulmasta.

Itse pohdin vähän samaa kuin edustaja Karimäki aikaisemmin, että meillä on myös perustulokeleilu ollut, ja odotan kyllä mielenkiinnolla siitä tulevia tuloksia, koska siinäkin välimaastossa mennään myös yrittäjyyteen. Meillä on Suomessa paljon yrittäjiä, käsityöalan yrittäjiä ja muita, jotka ovat tällä hetkellä köyhyysrajan alapuolella, ja kuitenkin he ovat poissa näistä meidän työttömyyskorvauksistamme ja -listoistamme. Omalla toiminnallaan he ovat kuitenkin aktiivisesti kiinni siinä elämän leivässä jollain tavalla. Millä tavalla voidaan yhdistää toisaalta yhteiskunnan tuen ja pienyrittäjyyden tai itsensä työllistämisen välistä asiaa?

Mutta tämä asia, mikä nyt on eteenpäin menossa, on erittäin kannatettava.

14.50 Matti Torvinen sin: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on joutunut aikamoisen kritiikin kohteeksi varmaan juuri siitä syystä, että työvoima- ja sosiaalipolitiikkaa uudistetaan uudella tavalla, tehdään sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joihin aikaisemmin sosialistinen Suomi ei ole vihervasemmiston voimin tottunut, eli tehdään hyviä esityksiä yrittäjien ja työvoiman aseman parantamiseksi ja yrittäjyyden kehittämiseksi.

Erityisesti Lapissa olemme saaneet kokea erinomaisen nousu- ja kasvukauden nimenomaan tämän hallituksen toimesta ja tämän hallituksen aikana. Olemme selkeästi havainneet, että Suomi on Euroopan kärkimaa työllisyyden ja yritysten kehityksen kannalta, eli hallitus on uskaltanut tehdä paljon sellaisia uudistuksia, joita Keski-Euroopassa suoraan ihaillaan. Niin kuin tänä päivänä kuulumme, suomalaista työmarkkinajärjestelmää pidetään edelleen erittäin konservatiivisena ja vanhanaikaisena, ja nämä hyvät uudistukset, joita nyt tehdään, edesauttavat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan selviytymistä, kun on odotettavissa, että seuraavan hallituksen aikana alkaa laskusuhdanne ja höttöpuheet joutuvat sen todellisuuden eteen, että nämä toimet, joita hallitus on tehnyt, pelastavat seuraavakin hallituksen.

Vielä tuosta kokonaisuudesta haluaisin tuoda esille, että meillä Lapissa pätkätyöt ja lyhytaikaiset työsuhteet ovat todellisuutta, mitä rintamailla etelässä ei ole ehkä havaittu. Tälläkin hetkellä minulla on monta tuttavaa, jotka lähtevät Kilpisjärvelle asumaan voidakseen siellä tehdä erilaisia pätkätöitä. Ongelma on siinä, kun nuo työsuhteet ovat semmoisia pätkiä, että he eivät saa välttämättä rahaa eivätkä taloudellista tukea kuin, sanotaan, kerran kahdessa kuukaudessa, jolloin he saattavat joutua turvautumaan toimeentulotukeen. Mutta

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

kiitos tämän teknisen muutoksen tällaiset ongelmat poistuvat ja edelleen tämän hallituksen positiiviset toimet heijastuvat lappilaiseen hyvinvointiin.

Lyhyesti vielä tämän positiivisen hallituksen erinomaisista saavutuksista haluan tuoda esille nuorisotyöttömyyden. Kun edellinen, sosialistihallitus lopetti toimintansa, nuorisotyöttömyys oli 23,3 prosenttia, [Heli Järvisen välihuuto] mutta kun nyt sitten tämä oikea-aikainen hallitus toimii, meillä on tällä hetkellä 17,2 prosenttia nuorisotyöttömyys ja edelleen ollaan parempaan suuntaan menossa, kun sitten tulevaisuus vielä tästä kehittyy. Esitänkin kysymyksen: millä tavalla hallitus edelleen kehittää nuorten mahdollisuutta työllistyä? Tällainen tekninen apu tietysti tuo tuolla pohjoisessa meille paljon hyötyä.

14.53 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savio sanoi puheenvuorossaan, että hallitus on yleislakkouhan edellä perääntynyt pienyrittäjien työllistämishankkeesta, siis hankkeesta, jolla pyritään alentamaan pienyrittäjien palkkaamiskynnystä. Hallitus ei ole tästä perääntynyt, kuten edustaja Pirttilahti jo teille korjasi, päinvastoin, ihan lähiaikoina tulemme saamaan tänne hallituksen esityksen, jolla työsopimuslakiin tehdään sellainen muutos, että yksilöperusteisessa irtisanomistilanteessa myös yrityksen koko, tai itse asiassa sen henkilöstön määrä, on yksi irtisanomiskynnykseen vaikuttava tekijä. Ihmettelen sitä, että perussuomalaiset näin voimakkaasti ovat tätä pienyrittäjien työllistämismahdollisuuksia edistävää lakia vastaan, koska muistan vielä sen ajan, jolloin perussuomalaiset pitivät itseään myös pienyrittäjien puolueena.

Edustaja Karimäki ja edustaja Pirttilahti puhuivat positiivisesti perustulon puolesta. Perustulokokeilu on todellakin saanut paljon huomiota maailmalla, ja mediasta voimme jatkuvasti lukea, muun muassa tänään, erilaisia positiivisia juttuja perustulokokeilusta. Toivoisin, että vahvemmin näissä yhteyksissä kerrotaisiin, että tällainen kokeilun mukainen perustulouudistus ei ole koskaan mahdollinen, koska se maksaisi noin 11 miljardia euroa vuodessa nykyisen sosiaaliturvan päälle.

Joka tapauksessa perustulo kaiken kaikkiaan on aikamoista haihattelua, koska en ole huomannut kenenkään tai minkään poliittisen tahon esittävän mitään realistista perustulomallia. Päinvastoin, vasemmistoliitto — vai oliko vihreät — taisi esittää, että perustulon taso olisi noin 750 euroa kuussa, kun tässä kokeilussa on noin 560 euroa kuussa. Kun tämän kokeilun mukainen perustulo maksaisi siis 11 miljardia, niin mitä maksaisikaan se 750 euroa kuussa? Odotan, että nämä poliittiset tahot, jotka lämpimästi perustuloa kannattavat, toisivat joitakin realistisia ehdotuksia keskusteluun. [Satu Hassi: Löytyy netistä!]

Sitten tässä on kyllä myös tämä periaatteellinen puoli. Puhutaan, että pitääkö sosiaaliturvan olla vastikkeellista vai ei. Ihmiset eivät aina miellä, mitä vastikkeellisuus tarkoittaa. Se tarkoittaa yksinkertaisesti muun muassa sitä, että jos ihmiselle on tarjolla hänelle sopiva työpaikka, onko hän velvollinen ottamaan sen vastaan. Minun mielestäni on, perustuloajattelussa ei ole.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä puheenvuoro, edustaja Hoskonen. Kuten sanoin, joudumme sitten lopettamaan, koska tämä aikalmiitti oli tässä. Muutama vastauspuheenvuoro ehkä annetaan tähän.

14.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen nyt tekemä esitys, joka on keskustelussa parhaillaan, on hyvä tie, ja se on avaus siihen suuntaan, että pystymme lähivuosina myös tätä nyt avattua tietä kulkemaan paljon määrätietoisemmin.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

On selvää, että kun meillä on edelleen lähemmäs 200 000 työtöntä — tarkkaa lukua en ulkoa muista, mutta sinne se menee niille tienoille — niin vaikka kuinka elämme huippunoususuhdannetta viime vuosien talouskehityksessä, olemme siellä ihan huipulla, ehkä hie-man tulossa jo alamäkeä, siitäkin huolimatta meillä työttömyys on yhteiskuntamme suurin ongelma. Se tarkoittaa sitä, että meidän on etsittävä ennakkoluulottomasti sosiaaliturvan ja työn yhdistäviä avauksia, mitä ne sitten ovatkaan. Onko sellainen esimerkiksi se malli, mitä Saksassa käytetään? Siellä työttömäksi joutuneelle ihmiselle taataan tietty tulotaso, ja jos hän sitten pääsee vaikka kesken kuukauden viikoksi töihin, niin hänelle kuitenkin taa-taan se loppuosa 1 000 euroon asti. Muistaakseni 1 000 euroa on se raja siellä. Elikkä täm-möisiä ennakkoluulottomia avauksia joudumme kuitenkin tekemään.

Se on ihan selvä asia, että vapailla työmarkkinoilla siitä isosta määrästä työttömiä, joka meillä valitettavasti edelleen on, kaikki eivät ehkä pysty vapaille työmarkkinoille työllis-tymään, mutta äärimmäisen tärkeää on, että yhteiskunta ojentaisi auttavan kätensä ja ohjai-si näitä ihmisiä johonkin muuhun työhön, sosiaalisesti tuettuun työhön. Mikä on se malli? Tässä on ensimmäinen hyvä avaus siihen, ja uskon, että ministeri Lindström ja ministeri Mattila omalta taholtaan ovat tätä asiaa koko ajan eteenpäin vieneet, ja uskon heidän vil-pittömään haluunsa, että tähän suuntaan ollaan menossa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tähän perustulokeilukeskusteluun haluan oman korteni kekoon kantaa. Kun perustuloa maksetaan, tai ollaan suunnittelemassa, että sellaista mak-settaisiin, niin minun mielestäni sellaista tuloa ei ihmiselle pidä maksaa vastikkeettomasti. Kyllä tässä maailmassa ja Suomessa töitä löytyy, ja jos jollekin maksetaan jotakin, niin kyllä siinä pitää olla selkeästi velvollisuus tuottaa yhteiskunnallista hyvää yhteisölle. En oikein pidä siitä, että ruvettaisiin maksamaan siitä, että ei tarvitse tehdä mitään. [Heli Jär-vinen: Siitä maksetaan jo!] Ymmärrän minä sen, että sosiaaliturvaa tulee muuttaa siihen suuntaan. Mikä sitten on se oikea sosiaaliturvan taso, sitä varmaan käsitellään ensi vaali-kaudella, kun sosiaaliturvauudistusta tehdään, mutta se on selvä asia, että semmoista vastikkeetonta rahaa ei pidä mennä maksamaan, koska sillä ei tunnetusti ole tässä maail-massa saavutettu mitään hyvää. Kyllä se on se työ ja yhteiskunnalle tehtävä lisäarvo, mikä on kaikkein arvokkainta, ja ihmiselle, kun hän menee töihin, olkoon se työ minkä laatuista tahansa, hyvää, arvokasta työtä, syntyy samalla se arvokas sosiaalinen ympäristö, missä hän voi hyvin. Työttömyyden seurauksista tässä maassa me kaikki olemme varmasti tietoi-sia.

Puhemies Paula Risikko: Täällä oli yksi ainut puheenvuoro vielä pyydetty, ja tarjoankin edustaja Hassille vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa. Edustaja Savio on toinen vastaus-puheenvuoron käyttäjä ja edustaja Karimäki, ja sitten on pakko mennä seuraavaan asiaan.

14.59 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitzille tiedoksi — kun hän peräänkuulutti näitä perustulomalleja — että vihreät ovat jo pari kol-me vuotta sitten julkaisseet perustulomallin, jossa se perustulon taso on hyvin lähellä tä-män hallituksen perustulokeilun tasoa ja josta eduskunnan tietopalvelu on tarkistanut, että se ei heikentäisi valtiontalouden tasapainoa nykytilanteeseen verrattuna, koska mallin tarkoitus on paitsi taata se, että jokaisella on tietty, joskin niukka, perusturva, myöskin se, että jokaisella on kannuste vastaanottaa töitä.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten oli edustaja Savio, vastauspuheenvuoro.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

15.00 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroa ensinnäkin siksi, että edustaja Zyskowicz kritisoi kommenttiani siitä, että hallitus olisi perääntynyt tässä irtisanomislakiasiassa. No, tietysti voidaan semantiikasta aina keskustella, käytettäköön sitten mieluummin vaikka ilmaisua ”tullut järkiinsä”, mutta pääasia kuitenkin on, että tätä asiaa puidaan nyt jatkossa kolmikannassa, ja näin tulee ollakin. Kilpailukykysojmus oli jo palkansaajaliikkeelle iso ponnistus — siitä heille kiitos — ja onkin hyvä, että nyt jatkossa näitä asioita tosiaan pohditaan suomalaisen, työmarkkina-asioissa totuttuun tapaan.

Edustaja Zyskowicz totesi äsken myös, että perussuomalaiset esiintyivät ennen viime eduskuntavaaleja pienyrittäjämyönteisenä puolueena. Se on totta, ja sitä me olemme edelleenkin. Meidän eronamme kokoomukseen on kuitenkin se, että me esitämme ja kannattamme sellaisia toimenpiteitä, jotka hyödyttävät sekä työnantajaa että työntekijää. Ensi viikolla täällä keskustellaan vaihtoehtobudjeteista, ja siinä meillä on tästä lukuisia esityksiä, tuomme ne täällä tarkemmin ilmi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Karimäki. Ja kysyn tässä yhteydessä, jättääkö edustaja Hassi puheenvuoropyynnön sinne iltaan. [Satu Hassi: Ei!]

15.01 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz kyseli vihreiden perustulomallin perään. Todellakin vihreillä on perustulosta malli, jonka suuruus on kutakuinkin sitä luokkaa kuin hallituksen omassa perustulokokeilussa, mutta se ero vihreiden perustulomallissa on teidän kokeiluunne verrattuna, että vihreät ottavat sen verotuksen kautta suurituloisilta pois tai jos onnistuu saamaan työtä ja saa kunnollisen, riittävän palkan, niin sitten perustulo ikään kuin verotuksen kautta siinä kompensoituu. Keskeistä on se, että ihmisiä kannustetaan töihin, kannustetaan luoville aloille, yrittämään, taiteeseen, olemaan toimeliaita. Maailmahan muuttuu sellaiseksi, että robotisaatio etenee ja työn muodot ovat jatkuvassa murroksessa. Ja se, että me käytämme aikaa ja byrokratiaa perusturvajärjestelmän toteuttamiseen, on todella keskeistä: se lisää hyvinvointia mutta myös edistää taloudellista tehokkuutta.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten molemmat ministerit. Kumpi aloittaa? — Ministeri Mattila ensiksi, 2 minuuttia.

15.02 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvästä keskustelusta. Varmaan on syytä, että perustuloon palataan sitten kun kokeilu on loppu. Sinänsä en ehdi vastaamaan muuten kuin tähän hallituksen esitykseen liittyviin kysymyksiin.

Totean kuitenkin edustaja Karimäelle sen, että eläkkeen ja työtulon yhteensovittamiseen on olemassa OTE-kärkihankkeessa niin sanotun lineaarisen mallin kehittäminen edelleen tavoitteena, niin että työtulo ja eläke saadaan oikealla tavalla yhteensovitettua.

Usea kysymys koski myöskin kansallista tulorekisteriä — edustajat Ala-Nissilä, Järvinen, Laukkanen, Elo. Tämä ei ole STM:n valmistelussa, vaikka toki moni sektori on yhteinen STM:n kanssa. Luottavaiset katseet on tässä suunnattu valtiovarainministeriöön, ja sen sivuilla on tästä aikataulusta saatavissa tietoa, ja uskon ja luotan siihen, että valmistelu siellä etenee. Mutta he ovat todellakin siinä vastuuministeriö.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

Edustaja Meri, kysyitte kevytyrittäjyydestä, ja se on tuolla työ- ja elinkeinoministeriön tontilla, ja tästä kuntoutuskysymyksestä ministeri Saarikolle olette jättänyt kirjallisen kysymyksen, niin kuin kuvasitte. Kysymyksessä oli hyvin paljon tällaisia yksityiskohtia, joita ehkä ei voi ruotia tässä ja tällä paikalla.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen, kyllähän se palkanmaksuviive on työnantajan ongelma. Ei siitä oikeastaan mihinkään pääse. Mutta aktiivimalliin liittyvät toimeenpano-ongelmat ja kysymykset pitää ratkaista nyt sitten niissä pöydissä, missä aktiivimalli esimerkiksi tällä hetkellä on asetuksen muodossa eteenpäin menossa, mahdollisesti.

Edustaja Järvinen, on juuri niin, että meidän sosiaaliturvamme tässä sadan itsenäisyyden vuoden aikana on kehittynyt varmasti sitä silmällä pitäen, että sillä tahdotaan turvata kansalaisten hyvää arjen perustoimeentuloa, ja hyvinhän se aikaa on kestänyt, vaikka onkin muodostunut hivenen tilkkutäkkimäiseksi. Nyt sitten pitää tehdä tulevaisuudessa uudistus, joka kestää aikaa vähintäänkin seuraavat sata vuotta, ja mielellään laajalla parlamentaarisella pohjalla.

Ja, edustaja Zyskowicz, ainakin ymmärtääkseni minunkin taustaryhmäni on esittänyt negatiivisen tuloveron mallia sotu-uudistukseen, mutta siitä käydään keskustelu tulevalle hallituskaudella.

15.05 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esityshän ei yksinään mitään ratkaise, vaan, niin kuin täällä on asia aika hyvin oivallettukin, tämä tarvitsee tuekseen sitä, että kansallinen tulorekisteri toivottavasti tulee. Yhdessä ne sitten voivat vaikuttaa sillä lailla, mitä tässä haetaan, että aina kannattaisi toisaalta ottaa työtä vastaan ja toisaalta tarjota sitä. Eli siinä mielessä on hyvä, että tämä esitys tulee nyt tässä vaiheessa ja on valmiina, ja sitten kansallinen tulorekisteri toivottavasti mahdollisimman pikaisesti 2019 heti alussa. Mutta se on tosiaan VM:n valmistelussa.

Ylipäätään palkan ja kaikenlaisten tulonsiirtojen parempaan kombinaatioon erilaisia malleja on esitetty — on universal credit, negatiivinen tulovero, tämäntyyppisiä. Jokaisella puolueella alkaa olemaan omia malleja. Tähän suuntaan ollaan menossa, ajatuksena se, että on olemassa esimerkiksi patkutoita ja erilaista silpputyötä ja että niitäkin kannattaisi ottaa vastaan ja sitten kuitenkin olisi joku turva. Perustulokeiluun ja siihen ideologiaan olen aika lailla itse ollut kriittinen juuri siitä syystä, että antaako se väärän signaalin, että me kannustamme ihmisiä vähän väärään asiaan, ei työn vastaanottamiseen. Ymmärrän kyllä nämä pointit. Mutta kaikilla puolueilla tuntuu olevan kuitenkin se sama ajatus, että työtä ja ylipäätensä toimeentuloa olisi ja kaikki työ pitäisi tulla tehdyksi.

Edustaja Hongistolle: Työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja on viime vuosina lisätty. Vuonna 19 meillä TE-toimistoissa tulee olemaan yli 500 henkilöä enemmän kuin oli vuoden 2016 lopussa. Eli sinne on resursseja siirretty. Tämä on tunnistettava ongelma, miten TE-palveluita ylipäätään tunnetaan. Me olemme tunnistaneet sen, että sekä yritykset että työttömät eivät tunne näitä tarpeeksi. Niinpä ensi vuoden alusta meillä on käynnistymässä uusi valtakunnallinen viestintäkampanja, jonka avulla me teemme tunnetuiksi TE-palveluita. [Reijo Hongisto: Oikein!]

Talman Paula Risikko: Tack för en bra debatt som nu är avslutad.

Riksdagen avslutade debatten.

Punkt i protokollet PR 110/2018 rd

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.